

Grzegorz Węgrzyn

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE RYNKU PRACY WŚRÓD OSÓB DEKLARUJĄCYCH NARODOWOŚĆ ŚLĄSKĄ

Wprowadzenie

Po raz pierwszy po II wojnie światowej w ogólnopolskim spisie powszechnym z 2002 roku znalazło się pytanie o narodowość. Postawienie tego pytania było nawiązaniem do spisów, które odbywały się przed II wojną światową oraz konsekwencją przyjętych standardów europejskich¹. Wyniki zaskoczyły wiele osób, w tym polityków, politologów czy socjologów, ponieważ pokazały, że najliczniej deklarowaną narodowością, oprócz polskiej, jest narodowość śląska. Ponad 173 tys. osób zadeklarowało przynależność do tej właśnie narodowości. Co prawda, przyjęto w spisie bardzo szeroką definicję narodowości, jako cechy deklarowanej, opartej na subiektywnym odczuciu, wyrażającej związek emocjonalny, kulturowy lub genealogiczny z określonym narodem, to jednak pozwoliło to na postawienie pytania, czy istnieje naród, narodowość śląska.

Analizując dane ze spisu powszechnego z 2002² roku możemy zauważyć, że osoby deklarujące narodowość śląską mieszkają na terenie całej Polski, jednak zdecydowanie największa ich liczba jest w województwie śląskim i opolskim (w pozostałych województwach nie przekracza stu). Takie usytuowanie ludności deklarującej przynależność do narodowości śląskiej jest zbieżne z geograficznie i historycznie wyodrębnioną krainą, jaką jest Górny Śląsk. Poczucie odrębności zamianifestowane w spisie powszechnym ma swoje źródło w poczuciu odrębności historycznej, kulturowej oraz społecznej. Warto jednak zadać sobie pytanie, czy występuje ono także w wymiarze ekonomicznym. Opierając się jedynie na danych spisowych trudno będzie o jednoznaczną i pełną odpowiedź,

¹ *Narodowe spisy powszechne*. GUS. http://www.stat.gov.pl/gus/6646_PLK_HTML.htm

² *Narodowe spisy powszechne*. http://www.stat.gov.pl/gus/6646_PLK_HTML.htm

jednak analiza owych danych powinna pomóc rozstrzygnąć, czy istnieją jakieś przesłanki do podjęcia pełniejszych badań. Na podstawie danych spisowych z 2002 roku warto postawić hipotezę, że zauważalna jest odrębność osób deklarujących narodowość śląską, także z punktu widzenia analizy wybranych aspektów rynku pracy. Jednocześnie można również zweryfikować hipotezę, iż jedną z podstawowych przyczyn takich deklaracji było rozgoryczenie i postawa buntu spowodowana szczególnie wysokim bezrobociem wśród tej grupy osób³.

Przywołanie danych z 2002 roku i ich analiza ma o tyle sens, o ile pozwoli spojrzeć na problematykę śląskiej odrębności narodowej w perspektywie dwóch spisów powszechnych oraz pewnych wymiarów i podstaw rosnących dążeń autonomistycznych na Górnym Śląsku. Wraz z szczegółowymi danymi pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego 2011 (którymi w tym momencie jeszcze nie dysponujemy) pozwoli to również na prześledzenie zmian w obszarze świadomości i tożsamości narodowych oraz procesów narodotwórczych.

1. Osoby deklarujące narodowość śląską w wybranych aspektach rynku pracy

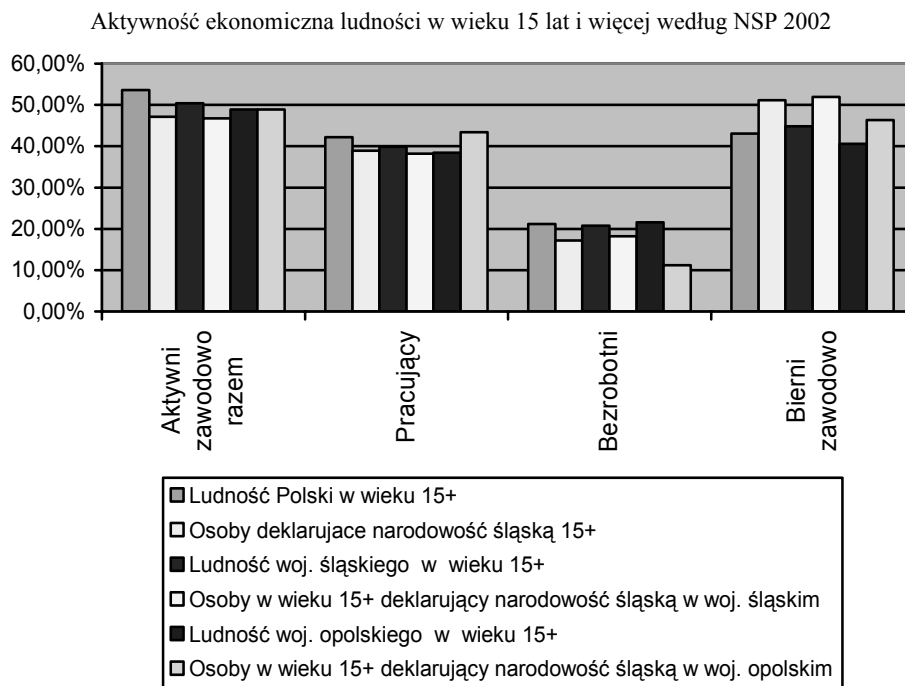
Z punktu widzenia analizy rynku pracy, ludność w wieku 15 lat i więcej można podzielić – zgodnie z międzynarodowymi standardami – na trzy podstawowe zbiorowości: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo, a pracujący i bezrobotni tworzą razem ludność aktywną zawodowo.

Analizując dane dotyczące rynku pracy pochodzące ze Spisu Powszechnego 2002 można zauważyć, że istnieją widoczne różnice pomiędzy całą ludnością Polski a osobami deklarującymi w tym spisie narodowość śląską. Porównując procent aktywnych zawodowo wśród ludności Polski w wieku 15 lat i więcej w stosunku do osób deklarujących narodowość śląską można zauważyć znaczącą różnicę, sięgającą aż 6,5%. Jest to równocześnie widoczne wśród biernych zawodowo. Nadreprezentacja biernych zawodowo wśród osób deklarujących narodowość śląską może być spowodowana bądź większym udziałem wśród tej grupy osób w wieku emerytalnym, bądź większą liczbą osób na rencie i wcześniejszej emeryturze, w tym na emeryturach górniczych. Pewną wskazówką zdaje się tutaj również liczba osób niepełnosprawnych. Jednak analizując takie zależności warto zwrócić uwagę na fakt, iż w omawianych kategoriach rynku pracy istnieją duże różnice na terenie całej Polski. Dlatego należy przeprowadzić takie samo porównanie wśród ludności województwa śląskiego i opolskiego. Jest to tym bardziej uzasadnione, że

³ J. Dziadul: *Narodziny narodu*. „Polityka” nr 28 (2409) z 12.07.2003, s. 20-22.

osoby deklarujące narodowość śląską mieszkają prawie wyłącznie w obrębie tych dwóch województw. Jednak i takie porównania mają swoje wady. Te same osoby w jednym spisie mogą deklarować narodowość polską, a w następnym śląską, co miało prawdopodobnie miejsce w przypadku NSP 2002 i 2011.

Wykres 1

Źródło: Dane GUS.

Analizowane cechy prawdopodobnie są wyróżnikiem Ślązaków, których trudno jednoznacznie zidentyfikować w inny sposób niż właśnie poprzez deklaracje w Narodowym Spisie Powszechnym. Jednak nie wszyscy, z różnych względów, takie deklaracje poczynili i pomimo tego, że w NSP 2011 takich deklaracji dokonało ponad 800 tys. osób, to liczebność Ślązaków szacuje się na około 1,5 mln osób. Dlatego w dalszej kolejności należałoby przeprowadzić analizę na poziomie powiatów porównując w szczególności powiaty podobne pod względem urbanizacji czy rozwoju przemysłu, należące do jednego województwa, ale równocześnie do zdecydowanie różnych tradycji społeczno-kulturowych.

Sprowadzając analizę wybranych elementów rynku pracy do wymiaru województw można zauważyć, że procentowy udział aktywnych zawodowo wśród ludności województwa opolskiego w wieku 15 lat i więcej jest prawie identyczny jak

wśród osób deklarujących narodowość śląską w wieku 15+ i zamieszkującej województwo opolskie. Różnica, chociaż nie tak duża, bo tylko około 4 punkty procentowe, jest widoczna w przypadku ludności województwa śląskiego w wieku 15+ i osób deklarujących narodowość śląską mieszkających w województwie śląskim.

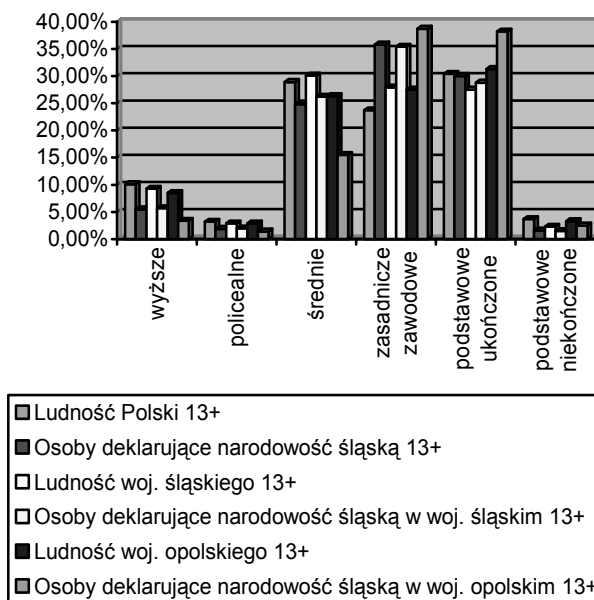
Wśród aktywnych zawodowo możemy wyróżnić dwie dopełniające się grupy: pracujących oraz bezrobotnych. Analizując stopę bezrobocia zauważymy, że różni się ona wśród ludności całej Polski w wieku 15+ , od zauważanej wśród osób deklarujących narodowość śląską. Różnica jest dosyć duża bo wynosi 4 punkty procentowe, przy średnim bezrobociu wynoszącym w tym okresie na obszarze całej Polski 21,2%. Natomiast porównując stopę bezrobocia wśród ludności województwa śląskiego i osób deklarujących narodowość śląską, a mieszkających w województwie śląskim, widoczna jest także spora różnica, wynosząca 2,6 punktu procentowego. Jednak najciekawszą sytuację mamy w województwie opolskim, gdzie sięga ona 10,4 punktu procentowego. Wyraźnie niższe bezrobocie wśród osób deklarujących narodowość śląską może być spowodowane kilkoma czynnikami wzajemnie się warunkującymi. Poczynając od niedocenianego wymiaru motywacji do pracy, który mieści się w śląskim etosie pracy, obejmując w sobie m.in. dążenie do wykonywania jak najlepiej powierzonych sobie obowiązków, co wiąże się z samodoskonaleniem siebie oraz swojego stanowiska pracy. Takie podejście do pracy stanowi wynik pojmowania jej nie tylko jako źródła utrzymania, ale także formy samorealizacji, czynnika określającego pozycję społeczną, prestiż oraz szacunek rodziny i społeczności lokalnej⁴. Na Śląsku większą uwagę przywiązywano często do tego, jak się wykonuje swoją pracę, niż to jaka jest to praca. W ramach tego szczególnego podejścia do pracy mieści się również wyższa kultura techniczna wynikająca z wielopokoleniowego posługiwania się w pracy rozwiniętą techniką. Takie cechy Ślązaków związane z pracą mają zapewne wpływ na decyzje związane ze zwolnieniami pracowników, przy okazji których każdy pracodawca stara się pozbyć najmniej przydatnych, a zachować najbardziej wartościowych dla firmy pracowników, a więc być może Ślązaków.

Mniejsze bezrobocie wśród osób deklarujących narodowość śląską może być również spowodowane strukturą zawodową, która wynika m.in. ze struktury wykształcenia.

⁴ U. Swadźba: *Praca jako wartość w życiu Ślązaków*. W: *Śląski świat wartości*. Red. U. Swadźba. UŚ, Katowice 2008, s. 67-69.

Wykres 2

Ludność w wieku 13 lat i więcej w NSP 2002 według poziomu wykształcenia

Źródło: Ibid.

Analizując poziom wykształcenia ludności Polski w wieku 13+ w stosunku do osób deklarujących narodowość śląską można zauważyć ich zdecydowanie gorsze wykształcenie. Wykształcenie wyższe w 2002 roku posiadało 10,1% ludności Polski w wieku 13+ i tylko 5,5% wśród osób deklarujących narodowość śląską. Podobnie mniejszy, choć nie o tak dużej skali, odsetek osób jest notowany wśród ludności legitymującej się wykształceniem policealnym i średnim (różnice rzędu kilku punktów procentowych). Natomiast zdecydowanie większy odsetek osób deklarujących narodowość śląską znajdziemy wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe. Takich osób wśród ludności Polski jest 23,7%, a wśród osób deklarujących narodowość śląską aż 35,8%. Jeżeli analizę przeprowadzimy w ramach województwa śląskiego, to zauważymy, że te dysproporcje, chociaż trochę mniejsze, nadal są jednak bardzo wyraźne. Wykształcenie wyższe w województwie śląskim posiada 9,3% ludności, wśród osób deklarujących narodowość śląską taki poziom wykształcenia ma tylko 5,7%; proporcje w przypadku wykształcenia zasadniczego zawodowego wynoszą 27,9% do 35,4%. Jeszcze ciekawiej sytuacja przedstawia się w województwie opolskim, gdzie z wykształceniem wyższym, według NSP 2002, zanotowano 8,5% ludności, natomiast wśród ludności deklarującej narodowość śląską jedynie 3,4%. Nato-

miast wykształcenie zasadnicze zawodowe posiada 27,5% ogółu ludności województwa opolskiego, a aż 38,7% osób deklarujących narodowość śląską w tym województwie. W przypadku wykształcenia podstawowego, stosunek ten wynosi 31,3% do 38,2%. Jak wynika z powyższych danych, poziom wykształcenia osób deklarujących narodowość śląską zdecydowanie odbiega nie tylko od średniej krajowej, ale również od średniej w analizowanych województwach: śląskim i opolskim. Jednak wbrew pozorom, taka struktura wykształcenia może zwiększać szanse na rynku pracy, co potwierdza niższa stopa bezrobocia wśród osób deklarujących narodowość śląską. Jest to też zbieżne ze specyfiką lokalnego rynku pracy, gdzie ciągle istnieje zapotrzebowanie na wykwalifikowanych robotników w przypadku województwa śląskiego oraz specyficzne zapotrzebowanie na niemieckim rynku pracy na pracowników pochodzących z województwa opolskiego.

O wiele większy udział procentowy (o około 8 punktów procentowych) ludności biernej zawodowo w wieku 15+ wśród osób deklarujących narodowość śląską w stosunku do ludności Polski (wykres 1) jest częściowo spowodowany większym udziałem w tej grupie osób w wieku poprodukcyjnym (o około 4,3 punktów procentowych). Znajduje to także potwierdzenie w analizie w ramach województwa śląskiego i opolskiego, chociaż te różnice nie są już takie duże i wynoszą odpowiednio 3,8 i 3,6 punktów procentowych.

Tabela 1

Ludność w NSP 2002 według ekonomicznych grup wieku

Ekonomiczne grupy wieku		Osoby deklarujące narodowość śląską		Ludność Polski	
		liczby bezwzględne	procent	liczby bezwzględne	procent
Ogółem		173 153		38230100	
Produkcyjnym	przedprodukcyjnym	31 827	18,4	8850700	23,2
	razem	107 803	62,2	23625700	61,8
	mobilny	64 369	37,2	15241200	39,9
	niemobilny	43 434	25,0	8384500	21,9
poprodukcyjny		33 516	19,3	5749100	15,0

Źródło: Dane GUS.

Hipoteza mówiąca, że większy udział procentowy ludności biernej zawodowo w wieku 15+ wśród osób deklarujących narodowość śląską w stosunku do ludności Polski jest spowodowany większym udziałem w tej grupie osób niepełnosprawnych, znajduje częściowe potwierdzenie. Co prawda, ta różnica nie jest duża, bo wynosi około 2,4 punktów procentowych, to jednak traktowana łącznie z większym udziałem osób deklarujących narodowość śląską wśród ludności w wieku poprodukcyjnym w dużej części tłumaczy różnicę w przypadku ludności biernej zawodowo. Należy w tych rozważaniach zaznaczyć możliwość istnienia jeszcze jednego czynnika, którego na podstawie posiadanego materiału

nie można potwierdzić ani zanegować czy też określić jego siły, jednak wynika on z racjonalnego myślenia. Chodzi tutaj o górników, którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego, natomiast przebywają na górniczej emeryturze oraz tych, którzy są na rencie, jednak nie mają orzeczonego stopnia niepełnosprawności.

Na podstawie posiadanych wyników z NSP 2002 można również przeprowadzić analizę aktywności ekonomicznej ludności w wieku powyżej 15 lat na poziomie powiatów. Liczba osób deklarujących narodowość śląską jest (w NSP 2002 było to około 173 tys., a w NSP 2011 śląską tożsamość etniczno narodową zadeklarowało w sumie już około 817 tys. osób) wysoce niestabilizowaną, co może świadczyć o poszukiwaniu tożsamości etnicznej lub narodowej lub wręcz o procesach narodotwórczych w ramach tej grupy. Warto zatem porównać ze sobą dane z powiatów, w których w 2002 roku odnotowano duży odsetek osób deklarujących narodowość śląską, a w powszechnej opinii uchodzących za „śląskie”, z powiatami w ramach województwa śląskiego, w których takich osób jest niewiele, a ich historia i tradycja nie są związane ze Śląskiem.

Przykładem tego typu powiatów są powiaty grodzkie: Dąbrowa Górnicza i Rybnik. Miasta te leżą w województwie śląskim, mają prawie identyczną liczbę ludności, są podobnie zurbanizowane i uprzemysłowione. Jednak pod względem tradycji, historii oraz ilości osób deklarujących narodowość śląską są bardzo różne. Upraszczając można powiedzieć, że różni je właśnie śląskość, dlatego nadają się do porównań, w których owa „śląskość” może mieć istotne znaczenie.

Tabela 2

Aktywność ekonomiczna ludności wybranych powiatów według NSP 2002

Aktywność ekonomiczna 15+		Dąbrowa Górnicza		Rybnik		Rybnik – deklarujący narodowość śląską	
Ogółem		113837		117538		7600	
Aktywni zawodowo	r a z e m	60647	53,3%	57567	48,9%	3535	46,5%
	p r a c u j ą c y	46269	40,6%	46373	39,4%	2954	38,9%
	b e z r o b o t n i	14378	23,7%	11194	19,4%	581	16,4%
Bierni zawodowo		49593	43,6%	54089	46,1%	3964	52,2%

Źródło: Ibid.

W ramach województwa śląskiego pomiędzy powiatami „śląskimi” i „nie-śląskimi” możemy dostrzec te same różnice w aktywności ekonomicznej ludności, jakie występują w przypadku ludności całej Polski i osób deklarujących narodowość śląską. Na przykładzie dwóch powiatów grodzkich (tabela 2) można zauważyć nie tylko różnice pomiędzy tymi powiatami, ale również wewnątrz samego powiatu „śląskiego”. Różnice te występują pomiędzy ogółem ludności danego powiatu a osobami deklarującymi narodowość śląską. Widać je tak w odsetku ludności aktywnej i biernej zawodowo, jak i wśród ludności bezrobotnej. Można powiedzieć, że wśród osób deklarujących narodowość śląską mniejszy jest odsetek aktywnych zawodowo, ale i mniejszy osób bezrobotnych, co jednak nie wyrównuje odsetka osób pracujących.

Tabela 3

Ludność w wieku 13 lat i więcej w NSP 2002 według poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	Ludność powiatu Dąbrowy Górnicej w wieku 13+		Ludność powiatu Rybnika w wieku 13+		Osoby deklarujące narodowość śląską w powiecie Rybnika w wieku 13+	
	Osoby	Procent	Osoby	Procent	Osoby	Procent
Ogółem	113 867		116 868		7858	
Wyższe	11 376	10,0%	9454	8,1%	606	7,7%
Policealne	3790	3,3%	3051	2,6%	182	2,3%
Średnie	40 820	35,8%	31 320	26,8%	2054	26,1%
Zasadnicze zawodowe	26 575	23,3%	37 946	32,5%	2792	35,5%
Podstawowe ukończone	28 551	25,1%	33 126	28,3%	2112	26,9%
Podstawowe nieukończone	2755	2,4%	1971	1,7%	91	1,1%
Nieustalony						0,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Te same tendencje, które można zaobserwować analizując poziom wykształcenia ludności Polski w stosunku do osób deklarujących narodowość śląską są również zauważalne w przypadku analizy wybranych powiatów. Ludność Rybnika jest zdecydowanie gorzej wykształcona niż mieszkańcy Dąbrowy Górniczej (tabela 3). Procentowo mniejszy jest zarówno udział ludności legitymującej się wykształceniem wyższym, jak i średnim, natomiast dominuje wykształcenie zasadnicze zawodowe. Jeszcze gorzej przedstawia się sytuacja wśród ludności Rybnika deklarującej narodowość śląską, szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę osoby z wykształceniem wyższym; posiada je zaledwie 7,7% tej kategorii ludności. Natomiast jeszcze silniej dominują w tej grupie osoby z wy-

kształceniem zawodowym. Różnica między liczbą ludności posiadającą ten poziom wykształcenia w przypadku ludności Dąbrowy Górniczej a liczbą osób, które mieszkają w Rybniku i deklarują narodowość śląską ma się tak jak 1 : 3.

Taka sytuacja jest prawdopodobnie wynikiem bardzo pragmatycznego podejścia Ślązaków do wykształcenia, którzy w pierwszej kolejności, przed wartościami autotelicznymi związanymi z wiedzą i samorozwojem, zawsze stawiali wartości związane ze zdobywaniem środków potrzebnych na utrzymanie rodziny. Potwierdzenie takiego systemu wartości związanego z wykształceniem, a dominującego na Śląsku, znajdujemy w badaniach Wandy Mrozek⁵ oraz Elżbiety Górnikowskiej-Zwolak⁶. Przyjęcie tego typu strategii, w której edukacja jest traktowana jedynie jako element mający zapewnić sukces na lokalnym rynku pracy, przynosi być może efekt w postaci mniejszej stopy bezrobocia wśród osób deklarujących narodowość śląską, tak w skali województwa, jak i poszczególnych powiatów.

Jak można wnioskować z powyższych danych, istnieje nie tylko duże zróżnicowanie w zakresie omawianych kategorii na rynku pracy pomiędzy ludnością Polski a ludnością województwa śląskiego i opolskiego, ale są również istotne pomiędzy ludnością Polski a osobami deklarującymi narodowość śląską. Niemniejsze różnice występują wewnątrz województwa śląskiego, a prawdopodobnie również opolskiego. Podobnie jak województwo opolskie składające się z dwóch zróżnicowanych społecznie części: wschodniej, gdzie mieszkają autochtoni, i zachodniej zamieszkiwanej przez osadników przybyłych na te tereny po II wojnie światowej, tak i województwo śląskie składa się z trzech części, których granice nadal są wyznaczane granicami byłych zaborów, a równocześnie odmiennością historii, kultury, religijności i języka. Ta odmienność widoczna jest również w ramach województwa śląskiego, w takich wymiarach rynku pracy jak aktywność zawodowa, bezrobocie, niepełnosprawność, poziom wykształcenia itp. Linia podziału może być poprowadzona pomiędzy powiatami umownie nazywanymi „śląskimi”, gdzie udział ludności śląskiej jest wysoki, a „nieśląskimi”, gdzie takiej ludności nie ma bądź znajduje się ona w niewielkiej liczbie. Interesujące i znamienne jest również to, że w ramach powiatów śląskich można zauważyć różnice pomiędzy ogółem ludności danego powiatu a ludnością deklarującą narodowość śląską. Nie są one już tak duże, jednak nadal wyraźnie zauważalne i mogą być powodowane dwoma przyczynami. Jedną z nich jest niejednorodność społeczna nawet w ramach powiatów śląskich, gdzie wraz

⁵ W. Mrozek: *Górnośląska rodzina robotnicza w procesie przeobrażeń*. Katowice 1987, s. 113-120.

⁶ E. Górnikowska-Zwolak: *Szkic do portretu Ślązaczki. Refleksja feministyczna*. Katowice 2000, s. 109-111.

z szybkim rozwojem przemysłu, szczególnie górniczego i okołógórniczego, sprowadzano ludność z innych regionów kraju. Drugą przyczyną może leżeć w tym, iż narodowość śląską z jakichś względów (np. niewiedzy o tym, że istnieje w ramach NSP 2002 możliwość zadeklarowania narodowości śląskiej itp.) zadeklarowała tylko część ludności śląskiej charakteryzująca się wyżej opisanymi cechami. Prawdopodobnie te dwa czynniki działały jednocześnie i pewne wyjaśnienie może przynieść dopiero szczegółowa analiza danych spisowych z 2011 roku.

Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonej analizy wyników uzyskanych w ramach NSP 2002 można stwierdzić, że w ramach wybranych kategorii rynku pracy istnieją znaczące różnice pomiędzy ludnością Polski a osobami deklarującymi narodowość śląską. Różnice te, chociaż mniejsze, ale jednak dostrzegalne, istnieją również pomiędzy ogółem ludności województw śląskiego i opolskiego a osobami deklarującymi w tych województwach narodowość śląską. Województwa te pod względem społeczno-kulturowym nie są jednorodne, dlatego pomocna wydaje się analiza danych w ramach powiatów, z uwzględnieniem podziału na powiaty, w których występuje większy odsetek ludności śląskiej i takich, gdzie dominuje ludność nieśląska i napływowa. O ile pomiędzy powiatami „śląskimi” i „nieśląskimi” istnieje różnica w omawianych kategoriach rynku pracy, to istnieje ona również w ramach powiatów śląskich, pomiędzy osobami deklarującymi narodowość śląską a pozostałą ludnością powiatu. Pokazuje to z jednej strony, iż te powiaty nie są jednorodne w omawianych aspektach, a z drugiej, że odrębność osób deklarujących narodowość śląską jest widoczna i zauważalna nawet w ramach śląskich powiatów. Dlatego też wydaje się, że hipoteza postawiona we wstępie znalazła swoje potwierdzenie i na podstawie danych z NSP 2002 z punktu widzenia wybranych aspektów rynku pracy można stwierdzić, iż występuje odrębność osób deklarujących narodowość śląską. Prawdopodobnie również inne motywy niż wysokie bezrobocie i związane z tym problemy bytowe legły u podstaw takich deklaracji, gdyż to właśnie wśród tej kategorii osób w określonym czasie bezrobocie było najniższe. Należy jednocześnie uznać, że przedstawione wyniki są jedynie wskazówką, a poruszona problematyka powinna znaleźć się w obrębie zainteresowań naukowych zorientowanych na kwestie związane z odrębnością społeczno-ekonomiczną Ślązaków, co być może ułatwią dane szczegółowe NSP 2011.

**INDICATORS CONCERNING THE WORK MARKET AMONG PEOPLE
DECLARING SILESIAN NATIONALITY****Summary**

Due to the questions concerning the Silesian autonomy it seems important to estimate whether and to what extent Silesians constitute a national minority. National minorities differ in terms of culture, language, religion, as well as in the sphere of economy. Analyses of the records of the year 2002 allow to confirm the existence of such differences of the people declaring Silesian nationality. It can be seen on the job market, not only in comparison with the inhabitants of other parts of Poland, but also in the Silesian and the Opole voyevodship.